

ERLEND LOE

FAKTA O FINSKU

ERLEND LOE

FAKTA O FINSKU

Nakladatelství Vakát
Brno 2009

Kniha vychází s laskavou podporou nadace NORLA.

This book has been published with the financial support of NORLA.

Copyright © J. W. Cappelens Forlag, 2001

Translation © Kateřina Křišťůvková, 2009

Cover © Saša Švolíková, 2009

Czech edition © Nakladatelství Vakát, 2009

ISBN 978-80-87317-01-3

Zase se mi zdá o vodě. Zdá se mi, že voda je na mně a ve mně a kolem mě a že plyne a proudí a kape, a já jsem slyšel, že pokud se člověku zdá o vodě, znamená to změnu, a pokaždé, když se mi zdá o vodě, myslím si: ksakru, už zase změna. Copak to nikdy neskončí?

A potřetí za sebou je během jarního čištění hlavního města odtaženo moje auto. Potřetí za sebou stojí můj červený citroën z konce osmdesátých let úplně vzadu v Plachetní ulici právě v tom okamžiku, kdy se komunální pracovníci chystají splachovat a zametat ulici, aby se z ní mohli obyvatelé města a případní návštěvníci odjinud radovat ve státní svátek 17. května i potom.

Já sám jsem toho názoru, že jsem svoje auto zaparkoval přesně podle pravidel. Letos stejně jako loni. A stejně jako předloni. Ale letos možná obzvláště. Je zaparkované naprosto spolehlivě a nikomu nepřekáží. Naopak si myslím, že je zaparkované úplně vzorově, skoro perfektně. Když jsem s ním jel naposledy, to bylo asi tak před týdnem, zajel jsem s ním tiše do ulice, našel jsem si volné místo a opatrně jsem na něj zacouval. Pak jsem zůstal sedět, abych si dovslechl vysílání anglického rádia, velkodušně zprostředkovaného zpravodajskou stanicí NRK. Vždy v obraze, o vědci, který byl odsouzen za to, že se svými myšmi zacházel bez vyžadované ohleduplnosti, a kterému byly myši dokonce odebrány, a on se tak ocitl o několik let zpátky ve svých bádáních o tom, jak dochází k obnově poškozené mozkové tkáň. Teprve když tehle vědec a myši a britský právní systém prošli důkladnou kritikou a program skončil a já jsem si byl jistý, že kola vozu stojí rovnoběžně s chodníkem, vypnul jsem motor a vystoupil jsem. Vzpomínám si,

že jsem byl nadmíru spokojený, že zanechávám svoje auto zrovna na tomhle místě. Mateřská školka na druhé straně ulice stojí právě tak daleko, aby děti nedokázaly na auto dohodit kamenem, a uzavřená křižovatka, kvůli níž je ulice slepá a kde distributoři předplaceného tisku nechávají stát svoje vozíky, je také dostatečně daleko na to, abych si mohl být jistý, že roznašeče novin nenapadne poškrabat mi lak některým ze svých mnoha klíčů, když se za ranního kuropění plouží v polospánku kolem, zatímco majitelé vozů spí a nemají možnost dohlížet na to, jak se daří jejich automobilům tam, kde právě stojí, úplně samy, za rozbřesku.

Když jdu pro auto, není tam. Potupný pohled. Na mém bývalém místě stojí jiné auto a potřetí za sebou mě nejdřív napadne, že mi auto určitě někdo ukradl, že ho někdo vzal, vloupal se do něj, propojil dráty a ujel s ním. Obyčejná krádež to je, myslím si. Nějaký narkoman si jistě vzal do hlavy, že se potřebuje dostat na druhý konec města, bezpochyby proto, aby zašel k někomu, kdo má dostatek drog, a pak šel určitě kolem mého auta a v jeho iracionálním mozku se zrodil nápad, že by bylo lepší jet než jít, jízda je rychlejší, chůze pomalejší, což je vlastně dobrý závěr, a tak rozbil okénko a zbytek si člověk může představovat podle libosti a vlastním tempem. Každopádně auto tady prostě nestojí. Stojí někde jinde, určitě je zaparkované lajdácky a má vybitou baterii, protože ten hulvát nebo ti hulvátí ho tam nechali stát se zapnutými světly, pravděpodobně ve východní části města, ale možná taky v západní. Teď se jede v psychostimulancích tam i tam. Těžko říct, kde auto stojí.

Vůbec se mi nehodí, že je auto pryč. Chystám se na schůzku na finské ambasádě, která se týká zakázky, práce, potřebuju práci a peníze, tak jako všichni ostatní, na schůzku na finské ambasádě, tedy, o níž ani nevím, kde přesně se nachází, a autoatlas je v autě, byl v autě, když jsem ho naposledy parkoval, dokonce jsem si v něm roztržité listoval, zatímco jsem poslouchal závěr programu o tom vědci, který

byl ošklivý na svoje myši. Mám dojem, že si pamatují, že navzdory roztržitosti mi utkvělo, že Frognerský park tvarem trochu připomíná jednu africkou zemi náhodně rozdělenou pravítkem mezi mnoho rozhádaných mužů za četných nadávek jednoho zlého dne před dávnou a dávnou dobou, a všiml jsem si, přestože tedy rádio šumělo a běželo, že ulice s finskou ambasádou začíná v jednom z rohů parku, ale nepamatuju si ve kterém. A já nemám času nazbyt, jako obvykle, dalo by se říct, i když existuje dost příkladů, kdy mívám času nazbyt nebo v každém případě času dostatek, někdy dokonce času víc než dost, víc než dost, jen si pomyslete, čas, který jsem mohl mít úplně pro sebe, mezi bitvami, aby se tak řeklo, jenže teď je situace taková, že nemám času nazbyt. Bylo by to o fous, kdyby tu auto stálo, a když tu nestojí, můžu si jen nechat zdát o tom, že bych přišel včas, a kdo ví, jak na to budou Finové reagovat? To netuším. Nejsou Finové celkem velkodušní lidé, neformální a úžasní? To jsem se každopádně doslechl, ale člověk se toho doslechne tolik a často to může být úplně naopak, a navíc se to člověk od člověka dost liší. Někteří Finové se určitě dívají na zpoždění a šlendrián shovívavě, nic to pro ně neznamená, přejdou to a myslí spolehlivě na něco jiného, zatímco jiní to nesou velice velice těžce a strašlivě se naštvou, dokonce snad ztratí kontrolu a začnou kolem sebe mlátit, horečnatě a nebezpečně, ale utěšuju se tím, že takové snad v zahraničních službách nezaměstnávají, takoví snad nedostávají žádnou práci, a pokud ano, pak každopádně ne tady na ambasádě v Oslu, slyšeli jste něco tak šíleného, to tak, mohli by přece ohrozit vztahy mezi Norskem a Fínkem, ty dobré, předobré, avšak přesto křehké vztahy, které, pokud vím, bývaly vždycky poměrně dobré a které mají podle přání všech fungovat přirozeně tak, jak mají fungovat co možná nejlepší sousedské vztahy, totiž se vzájemnou pomocí a s porozuměním, a když mě podrbeš na zádech, podrbu já tebe, a přívětivé, vlídné hlasy během diskuse a volný pohyb zboží a služeb a všechno to ostatní, co může plynout z jedné země do druhé,

a toho není málo, plyne to, plyne, jako voda, a voda je změna. Copak my lidé nebudeme mít nikdy klid?

Za deset minut jsem očekáván na finské ambasádě. Co udělám? Vzít si taxík se mi zdá extravagantní, kolik to tak může stát, něco kolem stovky, možná i víc a já na tom teď nejsem finančně moc dobře, popravdě řečeno nemám skoro žádné peníze, možná mám tak akorát na jednu cestu taxíkem. A to mám jet docela daleko, až do jiné městské čtvrti, nijak nepřeháním, když tvrdím, že je to na opačném konci města. Z východu na západ. Oslo sice není tak velké, někteří lidé se domnívají, že je přímo malé, zvláště zohledníme-li fakt, že je hlavním městem celé země, tedy Norska, ale přesto tady bydlí, ano, kolik to tak může být, řekněme půl milionu lidí, plus minus, a to není málo, podle mého to není málo. V Oslu je spousta domů. A ulic. Město se rozrůstá. Existují tu vzdálenosti. A ty jsou dost velké na to, aby bylo nutné brát v úvahu například rozdíl mezi východem a západem, ten není každopádně nulový, není možné ho ignorovat. A přemístování trvá, zvláště když člověk nemá auto, já sice mám auto, ale to je pryč, nejspíš ukradené, pomyslím si znovu, takže prakticky nemám auto, a teď už jsem promarnil cenný čas úvahami o tom, co bych měl udělat, takže si musím vzít taxíka. Kdybych byl co k čemu, skočil bych do tramvaje ve stejné vteřině, kdy jsem zjistil, že je auto pryč, jenže já jsem byl ochromený, smutný a ochromený, skoro očarovaný, a kdo by v takové situaci nebyl, vždyť auto je něco, k čemu si člověk vytvoří vztah, v průběhu let, je jako člen rodiny nebo pro mě, který nemá rodinu, jako přítel. Zastavuju taxík a nastupuju. Obvykle si taxík moc neberu. Radši chodím pěšky, než jezdím taxíkem. Finská ambasáda, říkám. A taxikář se musí podívat do autoatlasu, stejného, jaký leží, nebo ležel, v mém autě, vynikající autoatlas zobrazující detailně síť osloských ulic, a navíc několik okolních obcí. Taxikář hledá v mapě. Otáčí ji vzhůru nohama a vrtí hlavou. Ulice Thomase Heftyeho, říká nakonec a rozjíždí se. Šlápněte na to, povídám naoko žertem, ale

přesto takovým tónem, který dává taxikáři na srozuměnou, že to myslím vážně. A on jede elegantně naprosto správnými ulicemi, těmi, které znají jen taxikáři, a zároveň vyvrací moje předsudky a vypráví mi, že Thomas Heftye, ten všeměl, přispěl ve svojí době k vývoji bezdrátového telegrafu a že byl politik a člen mezinárodního olympijského výboru a co já vím co ještě, to je pro mě novinka, jak informace o Heftymem, tak to, že mi taxikář vypráví o něčem jiném než o vysokých daních z benzínu nebo o tom, že z Ullevålské nemocnice utekla například nějaká Somálka s rezistentní tuberkulózou, a víte, co to znamená, příteli, to znamená, že když ji potkáte, je to konečná, šlus, můžete se chystat na smrt, a takovým u nás udělujeme azyl a cpeme do nich peníze, zatímco naši senioři leží na chodbách, a všude to plyne, ve vzduchu je cítit změna, věci se mění a plyne to, jako voda, a je třeba držet s tím krok.

Přicházím na schůzku jenom o chvilíčku později a Finové to berou naprosto klidně. Chtějí se mnou mluvit dva, dva Finové, jeden by nestačil? ptám se sám sebe. Ale dva, to bude nejspíš taky o. k., určitě mají odlišné pracovní náplně a budou mluvit o různých věcech. Je třeba sepsat brožuru. O Finsku. Pro Nory. O to jde. Finská ambasáda došla k závěru, že počet Norů, kteří navštěvují Finsko, je příliš nízký a že by mělo být poměrně jednoduché toto číslo zdvojnásobit, protože Finsko má, jak známo, mnoho co nabídnout, ano, velmi mnoho, kde bychom tak začali, říká jeden z nich, a zmiňuje namátkou vodu a lesy a nespočetné možnosti využití v této souvislosti, například kanoistiku, a chce-li si člověk vyrazit do velkého města, ano, to má Finsko taky, s nočním životem a s jídlem a, podívají se na sebe, s nákupy, dodává druhý. A sauna, tedy potní lázeň, kterou nazýváme saunou právě proto, že se jmenuje sauna finsky, to slovo pochází z finštiny, a každý si umí představit, jak důležité je pro Finy saunování, ve Finsku jsou miliony saun, představuju si, Finové pijí vodu a šlehají se březovými větvíčkami a panuje tu dobrá nálada a je škoda, že tak málo Norů,

i jiných národů, samozřejmě, ale někde člověk musí začít, objevuje četné finské radosti a radovánky a tráví dovolenou ve Finsku.

Správná brožura dokáže udělat zázraky, říkají, a tady nastává moje chvíle. Říká se o mně, že umím dělat dobré brožury, to nezastírám, je lepší, když to říkají ostatní, než když to říkám já, ale umím dělat brožury, to fakt jo. Beru brožury vážně. Problém je, že o Finsku nic nevím. Ale potřebuju peníze a práci, tohle souvisí se sebevědomím, cítím se sám líp, když pracuju, než když nepracuju, a od mojí poslední brožury už uplynulo dost času, dlouho jsem z té předchozí brožury žil, dokonce chvíli dost dobře, ale teď jsou peníze pryč a došlo to tak daleko, že je nejvyšší čas udělat další brožuru, je čas brožury, takže zamlčím, že o Finsku nic nevím, a naopak se tvářím, že toho vím o Finsku hodně. Zmiňuju zimní válku. A Edith Södergranovou, chudinku, *mám bránu pro smrt – je stále otevřená*. A Zimní palác. Ne, Zimní palác ne. To je Sankt Petěrburg. Vzali ho útokem roku 1917, bolševici, komunisti, byli strašlivě rozzuření. Právem, řekl bych, měli dobrý důvod být rozzuření. Car seděl na vrcholu nanejvýš nespravedlivého systému. Měli tam celou dobu nevolnictví a pakárnu, a teď vzali osud do svých dlaní nebo se říká rukou, vždyť je to jedno, ale Zimní palác musel být vzat útokem. Nebylo vyhnutí a Eisenstein o tom natočil film. Viděl jsem ho před mnoha lety v jednom filmovém klubu. Eisenstein sám skutečnost nejspíš trošku příkrášlil, ale co? Proboha, je to přece film, je to lež, hraje to nějakou roli, koho to zajímá? Ale co dalšího mají ve Finsku? Mají Lahti, kde se kouzlí na lyžích, a manželský pár Kirvesniemiových, jak ona se to jen jmenuje, nejdřív se jmenovala nějak a pak se vdala, a on, snad Harri? A tisíc jezer a Jeana, velkého Sibelia, a design, možná především design, a Nokii, proboha, nejlukrativnější společnost v celé Evropě, sám mám telefon Nokia, je na něj sakra spolehnutí a má infračervený výstup pro ty, kteří to potřebují, ale to já tedy nepotřebuju, nemám rád infračervené výstupy, nemám vůbec rád infračervené věci, připomínají mi nemoc, rakovinu a smrt, a smrt

je změna, jako voda, a smrt plyne, jako voda, je změnou víc než cokoli jiného, a to se mi nelíbí, k čertu s tím.

A Finové mají Kalevalu, sakra, jasně že mají Kalevalu, národní epos nebo co to je, viděl jsem to v televizi, pobíhají tam vousatí podivíni a zpívají a obětují ženy i sebe navzájem bohu a ostatním. A mají soby, mají množství zdvojených vokálů, mají vodku.

Vím toho o Finsku spoustu.

Jezdí se tam vlevo? ptám se a oba Finové se na mě podívají způsobem, který mi dává na srozuměnou, že Finové jezdí po pravé straně silnice, a já se omlouvám, samozřejmě se tam nejezdí vlevo, ani nevím, proč jsem se na to ptal, asi proto, že jsem si zase vzpomněl na svoje auto, jsem rozhozený, protože moje auto je pryč, a nemyslí mi to jasně. Byl jste vůbec ve Finsku? ptají se teď, měli jsme dojem, že jste tam pobýval často, říkají, nejezdil jste tam za nějakými příbuznými? No jasně, říkám. Za babičkou, je Finka, ale nejezdí autem, jezdil jsem tam hodně jako dítě na Vánoce, ale to je lež, zaplétám se do lží, musel jsem lhát tomu jednomu Finovi už do telefonu, chtěl jsem sám sebe prodat a ke svojí smůle jsem řekl pár věcí, které nemají právě reálný základ, a on si to pamatuje, Finové mají sakra paměť, jako sloni, a já říkám, že s tím ježděním vlevo jsem se spletl, jenže tak to občas se vzpomínkami bývá, splývají, protože já jsem pobýval jako dítě hodně i v Anglii, hm, ale to je další lež, nebyl jsem v Anglii ani jako dítě, ani jako dospělý, ale tam se rozhodně jezdí vlevo, a já nechápu, jak to, že to funguje, říkám, to je přece úplně nezodpovědné, nalevo, slyšeli jste někdy něco takového, je záhada, že do sebe pořád jen nenarážejí, pobýval jsem jako dítě často v Anglii i ve Finsku, vzpomínky jsou mlhavé, nedokážu je rozlišit, vždyť víte, jaké jsou děti, přijímají to, co dostávají, je jim to jedno, nemají ani potuchy, Anglie, Finsko, to je fuk, říkám. Ano, ale my bychom rádi, abyste je při psaní brožury dokázal rozlišovat, říkají Finové. Jasně, odpovídám já. To nebude problém. Živím se přece vytvářením brožur, dělám jak texty, tak fotky, jsem

všestranně nadaný, verbálně i vizuálně zároveň, vizuální komunikaci, tu jsem kdysi studoval, a s dobrými výsledky, dostal jsem snad 2,1 a umluvil jsem to na 1,9 nebo tak nějak, při ústní zkoušce, na zkoušejícího to udělalo dojem, byl z Bergenu, myslím, mimochodem pěkné město, ne nepodobné Helsinkám, hádám, jako by si z oka vypadla, tahle dvě města, fantastická města, ale používají na té univerzitě zvláštní systém známkování, čím nižší číslo, tím lepší, mělo by to být spíš opačně, bylo by to logičtější, ve Finsku je to asi jinak, že ano, no, vždyť jsem si to myslel. Při práci se hluboce soustředím, vstávám brzo ráno a usedám k psacímu stolu a upadám do hlubokého pracovního transu, ani neberu telefon, neberete telefon? ptá se jeden z Finů, jak vás ale tedy zastihneme, abychom se mohli informovat, jak práce pokračuje? Ale, někdy ho беру, když si myslím, že je to důležité, беру ho určitě častěji, než si myslím, a to je lež, ale rozhodně neposlouchám rádio, jen intenzivně, intenzivně pracuju, dávám do toho všechno a jedu, ve dne i v noci, nejvíc ve dne, mimochodem, ale nemám nic proti tomu pracovat v noci, ano, celý den, ve finiši, už se to stalo, ano, stalo, ale nejlepší je pracovat ve dne jako všichni ostatní a spát v noci a víte, co se stalo dnes v noci? ptám se teď, protože v rozhovoru je důležité určit premisy, být napřed, to člověka učí ve všech kurzech o pracovních pohovorech, a Finové vrtí svými finskými hlavami. No, to si tedy poslechněte, říkám, protože v noci se stalo to, že mi ukradli auto, a nejspíš proto působím trochu vystresovaně, protože obvykle nebývám stresovaný, jsem klidný, jako skála, každopádně jsem takový byl, než se mi začalo zdát o vodě, myslím si. Jsem dost zkušený, co se týče přiznávání věcí a předcházení výčitkám, to zvyšuje porozumění, jak jsem zjistil, proto to říkám tak, jak to je. Finové odpovídají, že je jim to líto, fajn lidi, tihle Finové, empatictí, to nesmím zapomenout v brožůře zmínit; Finové jsou fajn lidi, můžu napsat, pohostinní a tolerantní, a když máte problém, vyřeší ho. To už možná zachází trochu daleko, ale přece jen jde o to přimět Nory k cestě

do Finska, takže se snad může trochu přehánět, žánr to takřka vyžaduje a já musím dodržovat pravidla žánru a brožura musí vypadat jako brožura, musí něco prodávat, je tu nabídka a poptávka, jako ostatně všude. Něco úplně jiného by samozřejmě bylo, kdyby si Finové mysleli, že do Finska jezdí až moc Norů, pak by si mě najali, abych udělal takovou brožuru, která by Nory od cestování do Finska odrazovala, a to bych se potom musel soustředit na negativní stránky Finska, co by to tak mohlo být, snad kriminalita, srdeční infarkty a nízká porodnost, blízkost ruských atomových elektráren, alkoholismus, určitě bych se měl čeho chytit, ale teď jsem na nesprávné koleji, jsem ve stresu, pracovní pohovory nikdy nebyly mojí silnou stránkou a auto je pryč. Je to hrůza, že lidi kradou auta, říkám, ale může za to společnost, protože rozdíly se neustále zvětšují. Mnohým se daří líp, to rozhodně, jenže někteří, a možná je jich pořád víc a víc, se dostávají na okraj společnosti a začínají fetovat a flákat se a pak nejsou auta v bezpečí, ve Finsku to bude nejspíš totéž, zkusím to, ve Finsku se taky kradou auta? Na tohle Finové neodpovídají. Místo toho chtějí vědět, jestli mluvím finsky. Jejej, myslím si, neušlo mi něco, je to podmínka, že musím umět finsky, nevzpomínám si, že by to v telefonu zaznělo, ale možná ano, co mám říct? Docela rozumím, říkám, ale to je zase lež, bože, zaplétám se tu do sítě lží, to není dobré, rozumím trochu, říkám. Dokážete se sám domluvit? ptají se. Jak se to vezme. Je to přece jen ugrofinský jazyk, říkám, nepodobá se norštině, nepodobá se nejspíš vůbec ničemu, ne, nedokážu se domluvit, vyhrknu, neumím finsky, nerozumím ani slovo. Ale moje babička, která stále lživě bydlí a působí ve Finsku, se mnou mluvila nejčastěji norský, říkám, protože její muž, tedy můj dědeček, byl Nor, takže moje matka, která bydlí v Norsku celý svůj život, mluví jenom norský, nemluví dokonce ani anglicky, nemá na jazyky cit, moje matka, ale jinak je to dobrá matka, člověk přece nemusí umět finsky, aby byl dobrou matkou, ne? Jestli jsem pomýšlel na to, že bych v souvislosti s brožurou jel do Finska? No

jasně že ano, říkám, ale hned toho lituju. Doprčíc, teď se budu muset přemístit, cestovat, cestuju nerad, cesta je změna, je to voda, plyne a teď budu muset jet do Finska jenom kvůli mrzké brožuře, a tím se změním, je to nevyhnutelné, člověk nezůstane po cestě úplně stejný, to nemám rád, ale musím odpovědět, že ano, cítím, že kladná odpověď tady bude rozhodující, jasně že musím udělat nějaký research, říkám, můžu bydlet u svojí babičky, vždyť ona by mi mohla taky trochu pomoci, kdo ví, určitě by mě mohla přivést na pár nápadů, je dost stará, ale zná Finsko jako svoje boty, zvlášť finskou kuchyni, musím přece napsat něco o finské kuchyni, která je mimochodem velice dobrá, miluju ji, a když jsem ve Finsku, vždycky příberu, a to je lež, protože vážím stejně už dvacet let a ve Finsku jsem nikdy nebyl, ale babička jen vaří a vaří, pořád něco vaří, ta už se toho navařila, babička, stýská se mi po ní, a nejí se tam aspik, nejí se ve Finsku hodně aspiku? No to je jedno, určitě by mohla něčím přispět. Pokud tam pojedu, musím si shromážďovat účtenky, říkají. To je jasné jako facka, odpovídám. Na účty jsem pedant. Lepím si je hned do velkých desek, které nosím pořád s sebou, další lež, ano, tedy ne zrovna teď, říkám, protože jsem neměl v úmyslu si cokoli kupovat, chtěl jsem jenom sem, sem na ambasádu, a zase domů, rovnou domů, tedy to byl plán, původně, ale ukradli mi auto, nestálo na svém místě, i když jsem ho zaparkoval pečlivě a správně, jako vždycky, a protože jsem musel, byl jsem donucen, vzít si taxík, dostal jsem účtenku a asi dostanu ještě jednu cestou domů, pokud radši nepůjdu pěšky, jinými slovy získám dvě účtenky, v nejhorsím případě dvě, takže bych měl mít svoje desky s sebou, teď už to vím, takže příště si je vezmu s sebou, i kdybych měl jít jenom na procházku do parku, protože člověk nikdy neví, co se přihodí. Trochu se teď potím, nejde tomu zabránit. Ale mám na sobě jakési sportovní spodní prádlo, které má nasát všechny pot a transportovat ho do další vrstvy oblečení, a svetr, který mám navrchu, je tmavý, takže pot nebude vidět, ale možná čelo, napadá mě, a dlaně,

musím si dát pozor na to, abych dohodu nezpečetil, tedy pokud dojde na nějakou dohodu, stiskem ruky, možná bych to mohl zkusit s objetím, se starým dobrým objetím, pro to mají určitě Finové smysl, protože je v nich něco slovanského, myslím si, a Slované jsou asi dost fyzičtí, to jsem viděl v televizi, prezident i kněží i obyčejní muži, nebojí se fyzického kontaktu, to si musím zapsat za uši, to tam musí být. Dobře, říkají Finové nakonec a přinášejí smlouvu. Kupují mě. Kupují celý můj nápad na výrobu jejich brožury, bůh ví proč, možná jsou v časové tísní a neznají ve světě brožur tolik lidí, to je ale jedno, to nehraje roli, dostal jsem zakázku a mám smlouvu. Mám na to čtyři týdny. To je všechno, co potřebuju, to je dost, čtyři týdny jsou moře času, je to koloběh, Měsíc oběhne celou Zemi kolem dokola, menstruace přijde a odejde, brožura spatří denní světlo. A já jim třesu rukou, oběma, co na tom, že mám trochu zpocené dlaně, myslím si, smlouva je už podepsaná, už jsem dostal svoji kopii. Je na ní můj podpis a finský podpis, který nedokážu přečíst, podivné finské jméno, ale to nevadí. Mám zase práci. Jsem mimo nebezpečí a mám smlouvu a já mám smlouvy rád.

Stojím před ambasádou a je to zase úspěšně za mnou. Dostal jsem zakázku na novou brožuru. Chvilí to vypadalo bledě, ale vyřešilo se to, jako skoro vždycky. Můžu zaplatit účty a možná si dopřát něco navíc, co by to tak mohlo být, přemýšlím, něco nového, něco, co by bylo jenom moje, snad něco nepotřebného, něco, co přísně vzato nepotřebuju, třeba cédéčko nebo něco do auta, takovou tu cestovní lékárníčku nebo páreček plastových psíků, kteří mohou stát na zadním okénku a za jízdy kývat hlavami, uvidíme. Auto, ano, málem bych na něj zapomněl, ale je pryč, ukradené, myslím si a sedám si na lavičku. Bylo to hektické ráno, smutné ráno, ale se šťastným obrátem na ambasádě, a zase smutek, takový je život, je to víření, je to záplava protichůdných pocitů, které se mají vměstnat do jednoho dne, a míjí mě hlídačka na parkovišti a já se na ni dívám, na to, že má kvalitní boty, protože toho určitě hodně nachodí,

takže musí mít kvalitní boty, možná si je může odepisovat z daní, myslím si, a dívám se na ni, a najednou mi dojde, že auto nemusí být vůbec ukradené, ale jen odtažené. Jako loni a předloni. Celé dopoledne jsem byl příliš rozhozený, takže mě to nenapadlo, ale přirozeně právě tohle se stalo. Potřetí za sebou. Je to rozhodně hloupé a neodpustitelné, ale zároveň je to dobře, je to neuvěřitelně dobře, protože to znamená, že moje auto celkem jistě stojí nahoře u Ullevålského stadionu, u národního stadionu, norského svatostánku, aby se tak řeklo, na komunálním odtahovém parkovišti, a hlídají ho kamery a personál a ostraha a auto-atlas určitě leží tam, kam jsem ho odložil, na sedadle spolujezdce, tam leží, otevřený na straně, kterou jsem si prohlížel naposled, na straně s Frognerským parkem, vidím to před očima. Můžu tam dojet a auto si vyzvednout, kdy budu chtít, stojí to majlant a za každý další den, kdy si ho člověk nevyzvedne, se platí, ale já přece teď brzo dostanu peníze. A rozhoduju se, že tentokrát se nebudu hádat. Naposledy jsem tam tak dlouho prudil, až jeden ze zaměstnanců nakonec vylezl ze své skleněné kukaně a ukázal na § 12 Vyhlášky o regulaci veřejného parkování a parkovacích poplatcích, kde stojí černé na bílém, jak se říká, že *Nejpozději do 24 hodin po umístění značky upravující způsob parkování je řidič/majitel vozidla povinen se zařídit podle tohoto nového ustanovení*, a právě toto nařízení jsem potřetí za sebou porušil. Odehrává se to takhle: řadoví pěšáci Silničního správního úřadu se připlíží pod rouškou tmy a přetáhnou přes parkovací značky kus igelitu, na kterém stojí, že ulice se bude čistit například od 00.00 do 07.00 následující noc, a když si pak jde člověk ráno pro auto, aby mohl jet do práce, spatří značku a dá si snad pozor na to, aby nezaparkoval po pracovní době na stejném místě, jenže pro takové, jako jsem já, kteří nepoužívají auto denně, protože já s ním denně nejzdím, pracuju z domova, mám tam všechno, co potřebuju, počítač a tiskárnu a skener a telefon, to mám, a taky rychlovarnou konvici – pro takové jako já je § 12 osudový, a já to vnímám jako nespravedlivý trest, přesně tak, jsem trestán za to, že nepoužívám auto denně, a přitom se neustále

objevují snahy omezovat soukromý automobilismus, existují kampaně, které mají lidi přimět k tomu, aby jezdili do práce na kole, aby jezdili autobusem a tramvají, a já, který jdu vlastně pěkně příkladem v tom, že po většinu pracovních dní auto nepoužívám, mám být trestán. To je dvojí metr a je to absurdní, jenže možná ne absurdnější než spousta jiných věcí, když na to přijde, protože existuje spousta absurdit a já s tím nemůžu nic moc dělat, takže v nejlepším případě to jednoho krásného dne dá vzniknout čtenářskému příspěvku v novinách, když budu v tom správném rozpoložení, na zadní straně odpoledního vydání Večerního kurýra, například, kde otiskují otázku a současně i odpověď, a téměř slyším znění odpovědi, kterou dostal za úkol zformulovat zástupce Silničního správního úřadu, zcela jistě po telefonu, a ten cituje § 12, a je tak za vodou, a odpověď uzavírá všeobecnou výzvou k posluchačům vlastním automobil, aby sledovali lokální mobilní parkovací značky po celou dobu jarního úklidu hlavního města, a noviny tam také chtějí vpašovat údaj o výši sumy, kterou má obec podle předpokladů vydělat na odtahených vozidlech, a jedná se o miliony, za to vám ručím, jde o miliony, jeden milion je tisíc krát tisíc, a několik milionů je několik tisíc krát tisíc, a jediné, co se stane, když ten příspěvek napíšu, je, že si přivodím další dluhy, potřetí za sebou, jak už bylo řečeno. Takže pracovat z domova není ve skutečnosti žádná výhoda. Člověk je sice pánem svého času, to je fakt, ale je sám, jako kůl v plotě, a jednou ročně mu odtáhnou auto a nemá nárok na nemocenskou a placenou dovolenou a podobné věci, a všude plynou čajové sáčky. Ale přesto jsem se svým bytím celkem spokojený. Beru svůj život tak, jak se postupně vyvinul. Rutina a přehlednost. Jedna brožura následuje druhou a je to precizní práce, jen si nemyslete, a já ji mám rád. Nechtěl bych, aby to bylo jinak. Jenže se mi už několik týdnů zdá o vodě a já si myslím: ksakru, už zase změna.

Volám na obecní úřad a tam mi potvrzují, že moje auto bylo odtaheno. Je to radostná zpráva, ale vyzvednutí auta stojí peníze. Pět set

pokuta za parkování a patnáct set poplatků za odtažení. Je to přirozeně nespravedlivé. Nejenže člověku proti jeho vůli odtáhnou auto, ještě za to musí zaplatit. Je to šílený systém v šíleném světě, a to znamená, že musím s vyzvednutím auta počkat do doby, než mi přijde na účet záloha na brožuru. To bude nepochybně trvat den nebo dva. Nebo ještě déle. Bankovní úředníci, sviňáci, s oblibou sedí na penězích co možná nejdéle a teprve potom je dají k dispozici nám, jejich majitelům. Tímhle způsobem hrabou úroky, na jednoduché transakci toho moc nezískají, ale dohromady, všechno se přece připočítává, sčítá, jako na základní škole, a suma transakcí, to jsou peníze, z toho banky žijí, mimo jiné, tak si to představuju, ale co já vím, nevím o bankách skoro nic, ani o Finsku, když na to přijde, ale přesto jsem si o nich udělal nějakou představu, mám svoje představy o bankách, a o Finsku, tak jako ostatní. A finské banky. Na to se ani neodvažuju pomyslet. Tam jsem úplná tabula rasa.

Z ambasády jdu domů pěšky. Beru to procházkou přes Frognerský park, jemuž jsem ostatně nikdy neporozuměl, nejspíš mě přivádí do rozpaků všechna ta nahota, myslím si, a přitom hloubám o úkolu, který mám před sebou. Budu někde muset vyhrabat informace o Finsku. Je třeba vyložit karty na stůl. Brožura musí informovat a inspirovat. Člověk musí dostat chuť si ji vzít a odnést si ji domů. Musí dostat chuť vydat se na cesty. Proboha, lidé jsou tak jednoduší. Věří, že všechno bude v pořádku, jen když budou cestovat do jiných zemí. Kdybych měl vyrobit brožuru na vlastní triko, vyzýval bych lidi k tomu, aby zůstali tam, kde jsou. Je to levnější a člověk z toho má přinejmenším totéž. Jenže teď jsem na sebe vzal úkol dostat je do Finska. To je v protikladu k tomu, co zastávám. Prostituuju se pro Finsko. Jenže z něčeho žít musím. Musím začít okamžitě, uvažuju, začít psát texty a pořizovat fotky. Možná bych mohl pořídít fotky přírody v Nordmarce. Rozdíl skoro nikdo nepozná. Voda je voda a proudí stejně bez ohledu na to, kde ve světě ji člověk vyfotí, a stromy vypadají ve všech severských

